

Nordiska samarbetskommittén för namnforskning
Emilia Aldrin
Akademin för lärande, humaniora och samhälle
Högskolan i Halmstad
Box 328
SE-301 18 Halmstad
tfn +46 (0)35 167235
e-post: Emilia.Aldrin@hh.se

Protokoll 104

**Protokoll fört vid NORNA-möte nr 104
måndagen den 21:a november 2016 kl. 09.00 i Uppsala**

Närvarande: Birgit Eggert (Danmark), Pamela Gustavsson och Väinö Syrjälä (Finland), Anfinnur Johansen (Färöarna), Hallgrímur J. Ámundason och Birna Lárusdóttir (Island), Gunnstein Akselberg (Norge), Leila Mattfolk (Sverige) och Emilia Aldrin (sekreterare). Vid några punkter deltog även Katharina Leibring (redaktör NORNA-förlaget), Agneta Sundström (kassör) samt Staffan Nyström (professor i namnforskning vid Uppsala universitet).

1. Mötesordförande

Då NORNA:s ordförande Per Vikstrand fått förhinder från att delta i mötet, utsågs till mötesordförande: Leila Mattfolk.

2. Godkännande av möteskallelse och dagordning. Notering av övriga ärenden.

Möteskallelsen och dagordningen godkändes. Två övriga ärenden noterades: Grönlands representation i NORNA samt en förfrågan från ICOS.

3. Godkännande av mötesprotokoll 103.

Protokoll 103 godkändes.

4. Publikationer

- a) Rapport från NORNA:s 44 symposium, Scandinavian Names and Naming in the medieval North Atlantic Area, Normandie, 2014. Rapporten är snart färdig och förväntas utkomma under 2017. Sammanfattningar av bidragen finns på franska och engelska. Tryckningen finansieras av bidrag från Kungl. Gustav Adolfs Akademien och kommer därför att ingå i såväl NORNA:s rapportserie som Akademiens skriftserie.
- b) Rapport från NORNA:s 45 symposium, Navn og navnebærer, Hulsig, 2014. Rapporten förväntas utkomma före jul i form av en e-publikation. En länk till rapporten kommer att finnas på NORNA:s hemsida.
- c) Rapport från NORNA:s 46 symposium, Namn och identitet, Tammerfors, 2015. 14 artiklar har just kommit tillbaka från sakkunniggranskning. Det kommer att bli både en tryckt rapport och en e-publikation. Eventuellt kommer e-publikationen redan i början av 2017.
- d) Rapport från NORNA:s 16 kongress, Namn som kjelder, Kleppe, 2016. Datumet för inlämning av manus förlängdes till den 8 nov 2016. Det kan bli upp till 25 bidrag. Förhoppningen är att rapporten utkommer under 2017, men finansieringsfrågan är ännu inte löst.

5. Symposier – planering för kommande period

Kommittén konstaterar att nästa kongress blir i Finland år 2021. Vi framhåller att det är viktigt att NORNA fortsätter att arrangera symposier även när namnforskarkretsen blir mindre. Samtidigt ser vi att det är svårt för namnforskare att få finansiering för att åka på symposier alltför ofta. Följande symposieplaner diskuteras:

- a) *Bebyggelsenamnens dynamik*, Lund, 11–12 maj 2017. Anonsering finns redan på NORNA:s hemsida och en kallelse kommer. Ansökan om finansiering gjord till Kungl. Gustaf Adolfs Akademien.
- b) *Namn i skrift*, planeras i samarbete mellan DAG i Göteborg och Göteborgs universitet, tidigast 2018.
- c) *Namn i minoritetsspråksperspektiv* är en möjlighet som skulle kunna planeras av forskare vid Uleåborgs universitet, Finland. Ett alternativ är ett *symposium med samisk anknytning* som skulle kunna arrangeras i samarbete mellan institutioner i två eller flera länder och förläggas förslagsvis till Kautokeino, Norge.
- d) Island undersöker möjligheterna att arrangera ett symposium år 2020 och överväger möjliga teman för detta, eventuellt *namn i tvärvetenskapligt perspektiv*.
- e) Andra intressanta teman som diskuteras av kommittén är *namnteori* och *namnplanering*.

6. NORNA-förlagets distribution (Katharina Leibring närvarande)

NORNA-förlagets ansvariga Katharina Leibring informerar om att distributören SSP, som distribuerar NORNA:s rapporter och även håller en del av lagret, har meddelat att de säger upp sitt kontrakt med NORNA från årsskiftet då de lägger ner sin verksamhet. Det är svårt att hitta en annan distributör som är beredd att hålla en del av lagret och utföra uppdrag på den oregelbundna basis som NORNA:s rapporter utkommer. Alla de bokexemplar som nu finns på SSP kommer inte att kunna fortsätta förvaras i Uppsala. För tryckta rapporter som ska utkomma efter årsskiftet 2016/2017 behöver redaktionsgrupperna därför ta kontakt med Katharina Leibring för att diskutera distribution.

Kommittén diskuterar därför möjligheten att övergå till enbart digital publicering av NORNA-rapporter. Med tanke på att försäljningen är låg och arbetsinsatsen med redigering av tryckt bok är omfattande är närvarande kommittémedlemmar positiva till detta. Digital publicering förenklar redaktionsarbetet, sänker kostnaderna och kan till och med öka spridningen. Eftersom NORNA:s enda nuvarande inkomster kommer via bokförsäljning, måste kommittén dock se över intäktsmöjligheterna vid en övergång till digital publicering (se vidare punkt 10 nedan). Beslut avvaktas tills ordförande är närvarande.

För att behålla position på vetenskapliga listor är det viktigt att alla rapporter läggs upp på samma digitala plattform, oavsett vilket land rapporten kommer ut i. Då NORNA-förlaget har sitt säte i Uppsala och rapporternas ISBN-nummer är svenska kan det vara lämpligt att välja en svensk plattform, såsom det svenska digitala vetenskapliga arkivet DiVA. Eftersom Namnarkivet i Uppsala har ett befintligt samarbetsavtal med DiVA får Katharina och Leila i uppdrag att för kommitténs räkning undersöka möjligheterna till och kostnaderna för framtida publicering av NORNA-rapporter där.

Kommittén betonar dock att redaktörerna fortsatt bör tillhandahålla några print-on-demand-exemplar av rapporterna som placeras i NORNA:s arkiv i Uppsala för framtida säkerhet. Den redaktionsgrupp som så önskar bör också framöver kunna välja att utkomma med en tryckt rapport, förutsatt att de själva tar fullständigt ansvar för finansiering av såväl tryck som distribution och ev. lager.

Vid en övergång till digital publicering behöver redaktörsanvisningarna ses över och möjligheterna undersökas vad gäller en gemensam mall för digital publicering. Till nästa möte tar Birgit med den mall som utformades i samband med rapporten från NORNA 45:e symposium i Hulsig. I samband med detta bör också undersökas vilken information kring

referee-granskning och deltagande författare som krävs för att NORNA-rapporterna ska kunna bibehålla sin plats på vetenskapliga listor i olika länder. Gunnstein och Birgit rapporterade vad som gäller i Norge och Danmark och Leila undersöker inför nästa möte vad som krävs i Finland.

Avslutningsvis meddelar Katharina Leibring att hon är villig att fortsätta ansvara för och distribuera från det tryckta lager som finns i Uppsala, men att hon inte vill fortsätta som förlagsansvarig av tidsskal och eftersom hon inte har kunskaper om digital publicering. NORNA behöver därför en ny förlagsansvarig med kunskap om digital förlagsverksamhet.

7. Orientering om NORNA:s projekt

- a) Personnamnsterminologi: Våren 2016 fick en person ett finansierat uppdrag (med tillskjutna medel från Ortnamnssällskapet i Uppsala) att omvandla den befintliga databasen till en digitalt sökbar databas. Arbetet är ännu inte avslutat. All information är ännu inte inlagd och det verkar ha uppstått problem med att överföra databasen till hemsidan. Den anlitate personen är fn föräldradedig, men avslutar arbetet vid återkomst.
- b) NORNA:s hemsida: Sekreterare rapporterar om namnforskarregistret och namnbibliografin som kommittémedlemmar uppdaterar löpande på hemsidan. Namnbibliografin läggs ut för 2016 senast 31/1. Vi diskuterar kort möjligheten att hålla ett register över alla tidigare medlemmar, så att även avlidna medlemmar kan identifieras. Vi konstaterar också att NONE-lex verkar vara en välbesökt del av NORNA:s hemsida enligt besöksstatistiken.
- c) Engelska sammanfattningar av NORNA-rapporter på hemsidan: Föregående kommitté skapade en lista över vilka författare som behöver tillfrågas om tillstånd för att publicera artikelsammanfattningar på hemsidan. Det finns även ett formulerat brev som kan skickas till författaren eller avlidnas efterlevande. Vi diskuterar hur vi ska fortsätta detta arbete. Kanske bör man passa på att be författarna om tillåtelse för att digitalisera hela artikeln, förutsatt det finns tillräcklig kapacitet för detta på NORNA:s hemsida alternativt möjlighet till retroaktiv publicering i DiVA. En nackdel med att digitalisera artiklar i form av pdf-filer är att dokumentet inte per automatik blir sökbart i sin helhet. Frågan undersöks vidare inför nästa möte.

8. Orientering om eventuella andra projekt.

- a) I Danmark pågår flera intressanta projekt. Projektet ”De jessenske relationer” behandlar frågescheman som gick ut till stift och socknar i Danmark på 1700-talet med frågor om kultur och natur. En av frågorna handlade om ”egenartade personnamn” i området. Källorna finns idag på Riksarkiv på olika håll och ett projekt pågår nu med crowdsourcing, där släktforskare fotograferar av källorna och lägger upp på en hemsida med bilder och text. Man vill också skapa en antologi med olika perspektiv på materialet, inklusive onomastiska perspektiv. Ett annat projekt är Trap Danmark som genomför en omfattande beskrivning av Danmark, inklusive ett stort antal ortnamn och sockennamn. Vidare pågår ett förprojekt för att skapa en multigenerationsdatabas, där man ska kunna se hur familjer hänger samman över flera generationer (tillbaka till 1920-talet), vilket ger intressanta möjligheter för namnforskningen.
- b) Svenskt ortnamnslexikon (SOL) har kommit i en ny utgåva med ett 60-tal nya namn och ett stort antal reviderade artiklar.
- c) Svenska litteratursällskapet i Finland har under några år samlat in inofficiella ortnamn i städer i Finland. Detta projekt finns nu sökbart på litteratursällskapet hemsida.

9. Namnkrönikan 'Nordisk namnforskning.'

Sekreteraren påminde om arbetet med 2016 års namnkrönika. I samband med detta diskuterades ifall genren möjligen börjar bli otidsenlig. Det är ett omfattande arbete med att skriva krönikan samtidigt som det är oklart hur många som faktiskt läser krönikan. Ett förslag som togs upp var att istället skriva en gemensam nordisk redogörelse. Detta måste i så fall diskuteras i god tid tillsammans med redaktionen för Namn och bygd, förutsatt att texten fortsätter att publiceras där. Frågan bordläggs till nästa möte.

10. Ekonomi (Agneta Sundström närvarande)

- a) Rapport från NORNA:s kassör
NORNA:s saldo var vid mötesdatumet 21 409, 32 SEK
Av dessa kommer 14 000 SEK att utgå som ersättning för digitalisering av den personnamnsterminologiska databasen.
Kostnaden för webbhotell är årligen 465 SEK
Kostnaden för förnyelse av webbdomänen är årligen 160 SEK
- b) Användning av NORNA:s medel
Vid en eventuell övergång till digital publicering av NORNA-rapporter kommer inkomsterna drastiskt att minska. Kommittén måste därför överväga andra sätt att skapa inkomster för att klara av de kostnader som finns i samband med webbplats och eventuella andra framtida satsningar. En möjlighet som diskuteras är att lägga ett mindre pålägg på deltagaravgiften till symposier, t.ex. 100 SEK, som inkluderas i den enskildes symposieavgift och sedan betalas som en summa av symposiearrangörerna till NORNA:s konto. En annan eller ytterligare möjlighet är att göra ett pålägg på print-on-demand-kostnaden vid beställning av en tryckt NORNA-rapport. Vi ser det som rimligt att de som utnyttjar NORNA:s verksamhet (dvs. besöker symposier eller beställer rapporter) också bidrar till att finansiera underhållet. Som situationen nu ser ut kan utdelningen av stipendier inte längre ske regelbundet, utan får äga rum när ekonomin så tillåter. Beslut avvaktas tills ordförande är närvarande.
- c) Utseende av ny kassör
Eftersom NORNA:s nuvarande kassör går i pension sommaren 2017 måste en ny kassör utses. I bästa fall kan den nya personen starta under våren så att en överlämning kan ske. Det krävs en person som kan föra kassabok och helst har erfarenhet av att skapa bokslut. Det bör också vara någon som kan utföra uppdraget under en längre tid. Eftersom kontot finns i Sverige behöver det vara en svensk kassör. Inför nästa möte tillfrågas lämpliga kandidater till posten.

11. NORNA:s mål för den kommande perioden (prof. Staffan Nyström deltar under den första diskussionspunkten)

Kommittén framhåller att det är synnerligen viktigt att NORNA driver ett tydligt arbete och ställer upp målsättningar för att påverka ämnets situation i de nordiska länderna, särskilt med tanke på de nedskärningar som pågår på flera håll. En av de viktigaste utmaningarna som kommittén ser framöver är att locka fler nya studenter till ämnet och många av förslagen som diskuterades knyter an till detta. Vi diskuterar flera möjliga mål för kommitténs arbete under mandatperioden som redovisas nedan, men avvaktar med att fatta beslut tills ordförande är närvarande.

- Samnordisk kurs på doktorandnivå
Staffan Nyström berättar att Inst. för nordiska språk vid Uppsala Universitet kommer att ge en valbar doktorandkurs inom namnforskning på 7.5 hp under 2017 som skulle kunna erbjudas även till utländska doktorander och masterstudenter. Vi konstaterar att det för närvarande finns tre forskarstuderande i Danmark, ingen i Norge, fyra i Sverige och ett tiotal i Finland (alla dock inte aktiva). Kommittén ställer sig mycket positiv till att Uppsala arrangerar en samnordisk doktorandkurs i namnforskning. Staffan efterlyser

respons på kursens tidpunkt, koncentration och ev. innehåll och kommer att uppdatera kommittén om arbetets fortskridande.

- Samnordisk kurs på grundnivå
Kommittén diskuterar också möjligheten att skapa en samnordisk kurs på lägre nivå, såsom ”summerschool” eller dylikt, vilket föregående kommitté också föreslagit. Det finns en etablerad ”summerschool” i norrön filologi i samarbete mellan Reykjavik och Köpenhamn som kunde tjäna som inspiration. Namnforskarna i Köpenhamn har också gett en doktorandkurs om GIS som gett viktiga erfarenheter. Gunnstein meddelar att i Norge finns planer på en kurs i namnforskning för att skapa förutsättningar för nationell rekrytering till ämnet. Kommittén diskuterar att det för ämnets fortlevnad är viktigt att skapa möjligheter till möte med namnforskningen som ämne redan på lägre nivåer så att studenter kan uppmuntras att välja namnriktning i master- och forskarstudier. Genom en internationell kurs blir det möjligt att nå fler studenter och även skapa ett mervärde för deltagarna genom nordiska möten.
- Blogg/twitterkonto
Kommittén diskuterar ett inkommet förslag från en medlem gällande att undersöka möjligheter/behov av en blogg/twitterkonto i NORNA:s regi. I nuläget drivs liknande initiativ av enskilda forskare eller olika institutioner i de nordiska länderna, men det saknas samordning av innehåll och ett tydliggörande av NORNA som aktör i de sociala medierna. Med NORNA som avsändare skulle man kunna öka allmänhetens, liksom studenters och andra forskares kännedom om NORNA och det arbete vi bedriver. Formen skulle också tillåta samverkan med studenter och gästaktörer från olika discipliner. Kommittén ställer sig positiva till idén som sådan, men ser också att det krävs mycket arbete och engagemang för att praktiskt genomföra den. För att konceptet ska bli framgångsrikt krävs ett regelbundet och långsiktigt arbete. Det skulle troligen också krävas en särskild ansvarig som samordnar arbetet, bjuder in olika aktörer och ytterst ansvarar för produktiviteten. NORNA har redan en Facebook-profil, men den är inte särskilt aktiv just på grund av att det saknas en särskild ansvarig. Kommittén föreslår att medlemmen som inkommit med förslaget får fortsätta utreda frågan (i första hand med fokus på en blogg som skulle kunna placeras på NORNA:s hemsida) och inkomma med ytterligare underlag inklusive en målgruppsanalys.
- Studentrepresentant i kommittén
Ett annat förslag som diskuteras är möjligheten att införa en särskild post som doktorand/studentrepresentant i NORNA-kommittén, för att öka studentperspektiv och studentinflytande i NORNA:s verksamhet. En sådan post i kommittén skulle kunna utses av respektive land enligt ett löpande schema. Studentrepresentanten skulle kunna närvara via Skype för att undvika kostnader i samband med resor till kommittémöten.
- Synliggörande av studentuppsatser
Ytterligare ett förslag är att uppmuntra studenters engagemang i namnforskning genom att synliggöra studentuppsatser på NORNA:s hemsida. Det skulle i så fall krävas att samtliga handledare i ämnet känner till detta och kan skicka färdiga uppsatser till NORNA:s sekreterare, samt att studenter ger sitt godkännande. Eventuellt kunde kommittén också utlysa en liten tävling om bästa namnuppsatsen. Vi nämner att det hade varit mycket positivt om man kunde ha en separat studentsektion på kongresser där studenter kunde presentera sina uppsatsarbeten och på så sätt uppmuntras till fortsatt engagemang i ämnet, men konstaterar också att detta skulle kräva hjälp med finansiering av studenters omkostnader vilket NORNA:s ekonomi i nuläget inte tillåter.

11. Övriga ärenden

- a) Grönlands poster är fortsatt vakanta. Per har inte lyckats få kontakt med någon på Grönland. Kommittén föreslår att platserna tills vidare lämnas vakanta för att möjliggöra

om Grönland vill engagera sig i NORNA längre fram.

- b) Kommittén har fått en förfrågan från ICOS att presentera NORNA:s arbete inom ramen för ett symposium om internationella onomastiska samarbeten vid den kommande kongressen i Debrecen, augusti 2017. Emilia, som ändå ska åka, anmäler ett föredrag tillsammans med några fler kommittémedlemmar.

12. Nästa möte.

Kommittén planerar hålla följande möte i samband med det planerade bebyggelsenamnssymposiet i Lund, 11-12 maj 2017. Kommittémedlemmar som inte har möjlighet att resa i maj kan delta via Skype.

Mötet avslutas.

Uppsala den 21 november 2016

Leila Mattfolk
mötesordförande

Emilia Aldrin
sekreterare